

AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

ABD'DE YAŞAYAN MÜSLÜMAN AZINLIK ÜZERİNE - 22.05.2018

Ömer ZEYTİNOĞLU

Blog No: 41
25.05.2018

22 Mayıs 2018

E. Büyükelçi Ömer Zeytinoğlu

ÖZET

11 Eylül terörist saldırıları Amerika Birleşik Devletlerini (ABD) derinden etkilemiş, İslam karşıtı tepkileri tetiklemiştir. Bush ve Obama Hükümetlerinin göreceli olarak İslam konusunda ılımlı bir tutum sergiledikleri görülmüş, ancak Başkan Trumpın siyaset sahnesine çıkmasıyla bu yaklaşım önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. Ulusal güvenlik söz konusu olduğunda ülkede yaşayan Müslümanların fişlenmesi ve yakından izlenmesi gibi uygulamaların yürürlüğe konabileceği, İkinci Dünya Savaşı ortamında Japon asıllıların enterne edilmesinin Anayasaya uygun olduğu yönünde Yüksek Mahkeme tarafından verilen Korematsu kararının, bu bağlamda tarihi ve somut bir emsal teşkil ettiği ileri sürülmüştür. İlk andan itibaren yoğun ve sert eleştirilere muhatap olan Korematsu kararına atıfta bulunulması tepkiyle karşılanmıştır. Öte yandan, Trump sınırların sıkı denetimi, göç ve vize alanlarını kapsayan bir reform paketini içeren yasa tasarısını Kongreye sunmuştur. Önümüzdeki dönemde bu alanda uygulamaların, ülkede yaşayan azınlıklar ile yabancıların durumunu nasıl etkileyeceğini bekleyip görmek gerekecektir.

Giriş

İnce eleyip sık dokumadan, İslam karşıtlığı olarak çevirebileceğimiz *Islamaphobia* son

yıllarda Batı ülkeleri kamuoylarını daha çok meşgul eder hale gelmiştir. Yakın geçmişte İslam adına hareket ettiklerini iddia eden terörist grupların gerçekleştirdiği saldırılar, bir barış ve hoşgörü dini olan İslamın imajına büyük ölçüde zarar vermiştir. Konuya ABD açısından baktığımızda, 11 Eylül 2001de Dünya Ticaret Merkezi İkiz Kulelerine yönelik saldırının bir dönüm noktası teşkil ettiği ve bu ülkede İslama bakışı çok olumsuz yönde etkilediği gözlemlenmiştir. Esasen anketler Amerikan vatandaşlarının %40ının İslama iyi bir gözle bakmadığını, %56sının ise, İslamın Amerikan değerleriyle uyuşmasının mümkün olmadığını düşündüğünü göstermektedir.

ABD Yönetiminin Müslümanlara Yaklaşımı

Bununla beraber, 11 Eylül olaylarının yarattığı şokun atlatılmasını izleyen dönemde, ABD yönetimi sağduyunun telkin ettiği davranış biçimini tercih etmiş, ülkede yaşayan Müslüman nüfusa yönelik olası tepkileri ve bunun yaratacağı gerginliği önlemeyi hedef alan bir tutum sergilemiştir.

Bu meyanda Başkan Bush, Washingtondaki İslam Merkezine giderek bir konuşma yapmış, sözlerine İslam barış demektir. diyerek başlamış, Amerikada milyonlarca Müslüman yaşamaktadır, bu Müslümanlar ülkemize inanılmaz değerli katkılarda bulunmaktadır. Aralarında doktorlar, avukatlar, hukuk profesörleri, ordu mensupları, girişimciler, dükkân sahipleri vardır. Bu kişilere hak ettikleri saygıyı göstermemiz gerekir. Öfkemize ve acımıza rağmen Amerikalılar birbirlerine saygılı davranmalıdır. demiştir.

2016 yılında Başkan Obama Baltimoreda bir camiyi ziyaret etmiş, cemaate yaptığı konuşmada Müslümanların Amerikanın bir parçası olduğunu belirtmiş, Siz Müslüman veya Amerikalı değilsiniz, siz Müslüman Amerikalılarsınız ifadelerini kullanmıştır.

Bu söylemlerin toplum üzerinde ne ölçüde etkili olduğu bilinememektedir.

Trump Dönemi

Donald J. Trumpın siyaset sahnesine çıkmasını izleyen dönemde konuya değişik bir açıdan bakılmaya başlanmıştır. Ulusal güvenliğin nasıl sağlanacağı ve bu alanda alınması öngörülen önlemler söz konusu olduğunda, ülkede yaşayan Müslümanların, fişlenme dahil, etkin bir denetime tabi tutulacağı öne çıkan bir husus olmuştur. Bu dönemde bazı Müslüman ülkeler vatandaşlarına vize yasağı getirilmesi yeni yönetimin Müslüman azınlığa ne gözle baktığını göstermesi açısından dikkat çekicidir. Trump aday sıfatı ile Müslümanların fişlenmesi meselesini kampanya sırasında sistematik biçimde işlememekle beraber, bu konuyu canlı tutmak isteyen gazetecilerin sorularına muhatap olduğunda verdiği cevaplarda, böyle bir uygulamayı göz ardı etmediğini belli eden bir tutum içinde görünmüştür.

Kasım 2016 seçimlerini izleyen dönemde, Trumpın ekibinde yer alan danışmanların ciddiyetle Müslümanların fişlenmesini öngördüklerine ilişkin haberler basında ve sosyal medyada geniş yer bulmuştur. Bu danışmanların İkinci Dünya Savaşı sırasında bu ülkede

yaşayan, çoğu aynı zamanda ABD vatandaşı Japon asıllıların enterne edilerek kamplarda ikamete mecbur edilmesinin Müslümanların fişlenmesine emsal teşkil edebileceğini öne sürdükleri görülmüştür.

Trumpın önde gelen destekçilerinden, Carl Higbie, enterne kamplarının korkunç bir uygulama olduğunu, esas itibariyle değinmek istediği noktanın, ulusal güvenliğin sağlanması amacıyla siyasi açıdan popüler olmayan, hatta yanlış olan bazı işlerin yapılması için Korematsu kararının, tarihi ve gerçek bir emsal teşkil ettiğini belirtmiştir. (NewYork Times - 18 .11. 2016)

Carl Higbie, enterne uygulamalarına karşı gelen ve bunlara riayet etmeyi reddeden Japon asıllı ABD vatandaşı Fred Korematsunun yargılandığı davada, Yüksek Mahkeme tarafından, İkinci Dünya Savaşı koşullarında 1944 yılında verilen karara atıfta bulunmaktadır. Bu konuda aşağıdaki bölümde bilgi verilmektedir.

Enterne olayı

Enterne olayını kısaca hatırlatmak gerekirse, Japonyanın güney doğu Asyada giriştiği ve birçok bölgenin işgaliyle sonuçlanan askeri faaliyetleri, bunun üstüne 1941 Aralık ayında giriştiği Pearl Harbor baskını Amerikan Makamlarını aşırı derecede rahatsız etmiş, Japonyanın ABD batı sahillerine olası bir askeri harekatta bulunması durumunda, bu bölgelerde yaşayan Japon asıllıların Japon kuvvetleriyle işbirliği yapabileceği güvenlik endişesiyle enterne kararı alınmıştır.

Bu konuda Başkan Roosevelt 19 Şubat 1942 tarihinde 9066 sayılı Talimatı (*Executive Order 9066*) imzalamıştır. Talimat 21 Mart 1942de Kongre tarafından onaylanmıştır.

Bunun üzerine, askeri makamlar herhangi bir yargı kararı olmadan, Japon asıllıların, temel hak ve özgürlüklerini kısıtlayan, enterne edilme uygulamalarını ayrıntılarıyla belirleyen bir dizi emir yayınlamıştır. Bu emirler doğrultusunda, 1942 Mayıs ayından itibaren ABD vatandaşı olanlar da dahil olmak üzere, ABDnin batısında yaşayan 120.000 Japon asıllı kamplara yerleştirilmeye başlanmıştır.

Enterne kararı sadece bir endişeden kaynaklanmış ABD makamları istediği için alınmıştır. Ülkenin batı sahilleri boyunca yaşayan, önemli bir bölümü aynı zamanda ABD vatandaşı olan, 120.000 Japon asıllının toplum düzenini bozucu, başkaldırı niteliğinde saldırgan bir eylemi olmamıştır. Savaştan sonra yapılan araştırmalar ve itiraflar, enterne kararını alacak makamları ikna etmek amacıyla, Japon azınlık mensuplarının ABD sahillerine yaklaşan Japon denizaltılarıyla telsiz teması kurdukları gibi, hiçbir zaman ispat edilememiş, istihbarat bilgilerinin de kullanıldığını göstermiştir.

Enterne edilme durumu Japon azınlık için tam bir yıkım olmuştur. Mallarını mülklerini yok pahasına elden çıkararak çok elverişsiz koşulların hâkim olduğu koşullarda kamplarda tecrit hayatı yaşamak zorunda kalmışlardır.

Savaş sonrasında, Japon azınlık mensuplarının yaşadıkları ülkeye sadakatle bağlı olduklarını kabul etmek gerekmiştir.

1960lı yıllarda genç nesil Japon asıllı Amerikalılar enterne uygulamasının haksızlığını ortaya çıkarmayı amaçlayan bir hareket başlatmışlardır. Bunun etkisiyle, ilk defa 1976 yılında Başkan Gerald Ford bir açıklama yaparak enterne olayının bir daha tekrarlanmaması gereken yanlış bir uygulama olduğunu belirtmiştir. Daha sonraki Başkanlar da aynı yönde beyanlarda bulunmuşlardır.

Yüksek Mahkemenin Korematsu Kararı

Korematsu davası son temyiz mercii olan ABD Yüksek Mahkemesine gelmiştir. Yüksek Mahkeme enterne uygulamasının yasalara ve Anayasaya uygun olduğu yönünde karar vermiş, böylece enterne uygulamasına meşruiyet kazandırmıştır. Ancak bu karar ilk andan itibaren sert ve yoğun biçimde eleştirilmiştir.

Karar, 18 Aralık 1944 tarihinde, 6 lehte 3 aleyhte oyla kabul edilmiştir. Aleyhte oy kullanan yargıçlar oy açıklamalarında, mensup olduğu etnik grup nedeniyle hakkında herhangi bir yargı kararı olmadan, Japon asıllıların enterne edilmelerini etnik ayırımcılık olarak niteleyen ifadelerde bulunmuşlardır. Bu yargıçlardan Tom C. Clark şu düşünceleri açıklamıştır: Gerçek odur ki, bu hazin gelişmelerin de gösterdiği gibi, Anayasa ve yasalar kendi kendilerine yeterli değildir. Kimsenin yargıç önüne çıkarılma hakkının askıya alınamayacağı, kimsenin Beşinci Değişiklik uyarınca hayatından, özgürlüğünden ve mülkiyet hakkından mahrum bırakılamayacağına ilişkin, ABD Anayasasının açık hükümlerine rağmen bu güvenceler askeri sebeplerle 9066 sayılı Talimat tarafından ihlal edilmiştir.

Karara katılmayan bir diğer yargıç olan Robert Jackson muhalefet şerhinde Yüksek Mahkeme etnik ayırımcılığa ve vatandaşların yaşadıkları yerlerden sökülüp atılmasına meşruiyet kazandırmıştır. Bu durum acil ihtiyaç gerekçesiyle inandırıcı sebepler ileri sürebilen herhangi bir otoritenin eline dolu bir silah vermek gibidir. ifadelerini kullanmıştır

İkinci Dünya Savaşından sonraki dönemde çok sayıda hukuk profesörü ve yargıç enterne uygulamasıyla ilgili kararın iptal edilmesi için çağrıda bulunmuştur. Bunların arasında en dikkat çekeni Yale Hukuk Okulu Duayeni Profesör Eugene Rostowun, Korematsu kararından hemen sonra 1945 Ocak ayında yayınladığı *The Japanese American Case A disaster* isimli makale olmuştur. Makalede Rostow özetle: Yüksek Mahkemenin kararlarında, etnik farklılıkların ayırımcılığın kriteri olarak alınması eşitlik ilkesinin açık bir ihlalidir. İptal edilmedikleri sürece yıkıcı ve beklenmedik uygulamaları teşvik edebilirler. Yüksek Mahkemenin tarihinde, hamaset yüklü gergin günlerin kışkırtıcı ortamında aldığı kararları sonradan düzeltme cihetine gittiğine ilişkin örnekler vardır. Japon Amerikalıların enterne edilme uygulamasının kefaretini ödemek Yüksek Mahkeme için de toplum için de çok iyi olacaktır. İptal edilmedikleri sürece bu kararlar önceden görülemeyen tahripkâr sosyal ve siyasi sonuçlar doğurabilir. demiştir.

Temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması açısından emsal teşkil edebileceği endişesinden hareketle Yale Üniversitesi hukuk profesörü Bruce Ackerman 2004 yılında yazdığı kitapta Tekrar bir terörist saldırıya maruz kalırsak nasıl davranacağız sorusunu ortaya atmış, daha açık bir ifadeyle Bir gün Arap Amerikalılar toplama kamplarına konursa, Yüksek Mahkemenin cevabı ne olacaktır. Savaş zamanındaki gibi Korematsu emsalini bu defa da terörle savaşa teşmil etmeyeceğimizden emin olabilir miyiz? demiştir.

Bütün bu gelişmelere rağmen Yüksek Mahkeme Korematsu kararını bugüne kadar düzeltme cihetine gitmemiş veya iptal etmemiştir.

Sonuç

Donald J. Trumpın Başkanlığı döneminde ülkede yaşayan azınlıkların ve göç etmek isteyen yabancıların daha sıkı bir rejime tabi olacakları anlaşılmaktadır. Sayıları 3 ila 7 milyon arasında olduğu bildirilen - din esası üzerinden sayım yapılmadığı için kesin rakam verilememektedir – Müslümanların bu kapsamda yer alacağı görülmektedir.

Diğer taraftan belirtilmesi gereken önemli bir gelişme, Başkan Trumpın son Birliğin Durumu konuşmasında belirttiği üzere, Kongreye göçmenlerin durumunu ilgilendiren bu konuları kapsayan bir yasa tasarısının sunulmuş olmasıdır.

Başkan Trumpın konuşmasında sözünü ettiği yasa tasarısında, ana hatlarıyla, göçmen çocuklarının ikamet durumlarının yasal hale getirilmesi; sınırların sıkı bir denetim altına alınması, suçluları ve teröristlerin ülkeye girmelerini kolaylaştıran yasal boşlukların giderilmesi; kura yoluyla göçmen kabul edilmesi ve aile fertlerini birleştirilmesi (*chain immigration*) uygulamasına son verilmesi; bunu yerine liyakat esasına dayanan bir vize sisteminin getirilmesi hedeflenmektedir.

Ancak, son dönemde basında, bu yasa tasarının Kongrede ele alınmasının beklenmediğine ilişkin haberlerin yer aldığı görülmüştür.

Bu gelişmeler bir tarafa, salt Müslümanların fişlenmesi meselesi söz konusu olduğunda, bu husus yoğun biçimde kamuoyunda ve medyada eleştirilmekte, Japon azınlığın maruz kaldığı enterne uygulamasının emsal gösterilmesinin ise kabul edilebilir olmadığı belirtilmektedir.

Bu bağlamda yapılan değerlendirmelerde: Şayet Yönetim, Müslümanların fişlenmesi işini denemeye kalkarsa, bu millet ve toplum olarak temel değerlerimizi test etmek anlamına gelecektir. Korku, önyargılar, ırki ve dini antipati Yönetimin izleyeceği politikalara gerekçe oluşturamaz. İhtiva ettiği demokratik değerler ve özgürlüklere olan taahhütleri nedeniyle iki asırdan fazla bir zamandan bu yana, korumak ve geliştirmek için çaba harcanan bir Anayasaya sahip bir ülkede bu mümkün değildir. denilmektedir.

Bununla beraber, terörist saldırılar gibi, savaş gibi çeşitli nedenlerle baskı altında kalan Yönetimlerin nasıl hareket edeceği, Korematsu kararında olduğu gibi, öngörülmesi mümkün olmayan bir alanı oluşturmaktadır.

Bunun nedenlerini kendine özgü bir şekilde açıklayan Yüksek Mahkeme eski yargıçlarından, 2016 yılında vefat eden, Antonin Scalianın ifadesi ilginçtir. Verdiği bir konferansta, Korematsu kararı hakkında ne düşündüğü sorulan Yargıç Scalia, enterne uygulamasının yanlış olduğunu kabul ettiğini, tekerrür etmesi halinde şaşırmayacağını, bunun açıklamasının da olmadığını, savaş zamanı gerçeği olduğunu, bu gibi durumlar da yasaların rafa kaldırılabildiğini söylemiştir.

* *Fotoğraf: http://www.dunyabulteni.net/amerika/388841/amerikalilara-gore-abdde-54-milyon-musluman-var*

Yazar hakkında :

Atıfta bulunmak için: ZEYTİNOĞLU, Ömer. 2026. " ABD'DE YAŞAYAN MÜSLÜMAN AZINLIK ÜZERİNE - 22.05.2018." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Blog No.2018 / 41. Mayıs 25. Erişim Ekim 30, 2026. https://avim.org.tr/Blog/ABD-DE-YASAYAN-MUSLUMAN-AZINLIK-UZERINE-22-05-2018

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır